

Statistisk ukehefte

S T A T I S T I S K S E N T R A L B Y R Å

1. Årgang

Nr. 20, 1960

INN H O L D

Konjunkturtendensene våren 1960

Levekostnadsindeksen pr. 15. april 1960

Utenriksregnskapet for 1. kvartal 1960. Foreløpige tall

Tillegg til de internasjonale månedstabeller i Statistisk månedshefte nr. 4, 1960

Konjunkturtendensene våren 1960

Da "Økonomisk utsyn over året 1959" ble skrevet, regnet en med at den internasjonale konjunkturoppgangen ville fortsette i tiden framover, men at stigningstakten etter hvert måtte ventes å bli mer moderat. De statistiske data som er blitt tilgjengelige om den økonomiske utvikling i fjerde kvartal 1959 og i de første måneder i år, har bekreftet denne antakelsen. I Sambandsstatene tok produksjonen seg raskt opp igjen etter at streiken i stålindustrien ble avblåst i november, og i januar i år ble det notert nytt rekordnivå for industriproduksjonen. Lageroppbygging var en viktig drivkraft under denne oppgangen etter at stålstreiken i månedene før hadde ført til nedgang i lagrene. I de siste måneder har det i Sambandsstatene vært tegn til avslapning i produksjonsframgangen, men de underliggende ekspansive faktorene ser ut til å være såvidt sterke at det fortsatt er grunn til å vente framgang, om enn i mer moderat tempo enn tidligere. I Vest-Europa fortsatte konjunkturoppsvinget i fjerde kvartal 1959 og i første kvartal 1960. Etterspørselen har fortsatt å stige, og det private næringslivets investeringer i fast realkapital har etter hvert blitt den mest dominerende ekspansive faktor. Dette vil etter alt å dømme komme til å prege utviklingen også i den nærmeste tid framover, og det er foreløpig få tegn på at den mer restriktive penge- og kredittpolitikk, som er innledet i flere land, har bremsset særlig mye på etterspørselsøkingen. I flere vest-europeiske land er imidlertid konjunkturoppgangen nå kommet inn i en fase der en ikke kan vente like rask stigningstakt som tidligere. Den ledige produksjonskapasitet som fantes da oppgangen begynte er det nå lite igjen av, og et strammere arbeidsmarked vil i tiden framover dempe ekspansjonstakten, slik at den blir mer i samsvar med vekst-mulighetene på lengre sikt. Forholdene varierer imidlertid noe fra land til land, og enkelte steder finnes det fremdeles ledig produksjonskapasitet.

På det internasjonale råvaremarked kunne det i fjor høst, for flere viktige industriråvarer, registreres en moderat prisoppgang som etter alt å dømme skyldtes økt etterspørsel. For landbruksprodukter pekte imidlertid pristendensen fortsatt nedover. I tiden etter årsskiftet har utviklingen stort sett fulgt samme linjer, men alt i alt har prisnivået endret seg lite.

I S a m b a n d s s t a t e n e økte bruttonasjonalproduktet beregnet på årsbasis, etter foreløpige oppgaver med ca. 1 prosent i fjerde kvartal 1959 og med nærmere 3 prosent fra siste kvartal i fjor til første kvartal i år. Uttrykt i faste priser var veksten noe svakere, da prisene

samtidig gikk litt opp, men både i volum og verdi er tallet for årets første kvartal ny rekord.

Den sesongkorrigerede produksjonsindeksen for industrien gikk opp med 9 prosent fra oktober i fjor til januar i år, da den nådde et nytt rekordnivå. Oppgangen skyldtes for den største delen økt produksjon i stålindustrien og i stålforbrukende industrigrupper - særlig bilindustri - etter at stålstreiken sluttet; men også i andre industrigrupper ble det jevnt over registrert en klar øking. Siden januar har produksjonsindeksen for industrien vist en nedgang på knapt 1 poeng i to måneder på rad. Det var i første rekke produksjonen av biler og andre varige forbruksartikler og stålproduksjonen som gikk ned, mens produksjonen ellers jevnt over holdt seg oppe. Kapasitetsutnyttningen i stålindustrien, som i siste halvpart av januar lå på 95,5 prosent, var ved utgangen av mars kommet ned under 90 prosent, og den fortsatte å synke også i de første ukene av april.

Utviklingen på arbeidsmarkedet var gjennomgående gunstig fra de siste måneder i fjor og fram til februar. Tallet på sysselsatte, som i desember i fjor var 65,7 millioner, fulgte det vanlige sesongmønster i januar. I februar økte sysselsettingen sterkere enn normalt, og det sesongjusterte arbeidsløshets-tallet kom ned i 4,8 prosent av den totale arbeidsstyrke. Dette var et lavere tall enn i noen måned i 1959. I mars måned økte tallet på arbeidsløse med ca. 275 000 og den sesongkorrigerede arbeidsløshetsprosenten steg til 5,4. Den ugunstige utviklingen i mars må imidlertid ses på bakgrunn av at uvanlig dårlig vintervær da influerte sterkt på sysselsettingen i flere næringer, først og fremst i bygge- og anleggsvirksomhet. Ellers har detaljomsetningen holdt seg bra oppe gjennom hele første kvartal da den gjennomgående har ligget ca. 2 prosent over nivået fra samme periode året før. Den totale private inntekt beregnet på årsbasis har steget fra måned til måned i år og lå i mars ca. 5 prosent over tallet for tilsvarende måned i 1959.

Det er neppe grunn til å tro at de svakhetstegn som er registrert i det siste betyr at produksjonsframgangen i Sambandsstatene har stoppet opp. Meget tyder på at den avslapning som har gjort seg gjeldende i konjunkturutviklingen skyldes visse ettervirkninger av stålstreiken i fjor. Det er i første rekke produksjonen av biler og varige forbruksartikler som har gått ned, og dette er blitt tolket som en tilpassing til den løpende etterspørsel etter at bedriftene i de foregående måneder hadde skrudd produksjonen for sterkt opp, i den hensikt å ta igjen det som var tapt under stålstreiken. Det dårlige vinterværet i år og den sene påsken er også faktorer som kan ha hatt en viss bremsende effekt.

Det ser nå ut til at utviklingen i den aller siste tid igjen har tatt en gunstigere retning. Mot slutten av mars og i april ble det meldt om bedring

på arbeidsmarkedet, samtidig som detaljomsetningen og særlig bilsalget tok seg godt opp. De faktorene som klarest peker i retning av fortsatt framgang er imidlertid etterspørselen fra næringslivet etter investering i fast real-kapital og eksporten. En undersøkelse som Handelsdepartementet foretok i januar viste en planlagt øking i industriens investeringsutgifter på 14 prosent fra 1959 til 1960. En sammenliknbar privat undersøkelse foretatt ved månedsskiftet mars-april, altså etter at visse svakhetstegn hadde begynt å gjøre seg gjeldende, viste en planlagt utgiftsøkning på 16 prosent. Tidligere erfaringer viser dessuten at de faktiske investeringsutgifter har en tendens til å bli større enn de planlagte både under konjunkturoppgang og konjunkturedgang. Verdien av vare-eksporten lå i de tre første månedene i år hele 19 prosent over nivået for tilsvarende periode i fjor.

På den annen side er det lite trolig at lagerutviklingen og boligbyggingen vil virke ekspansivt med samme styrke som i fjor. Den sterke lagerøkningen i første halvår 1959 skyldtes først og fremst frykten for en stålstreik, og lageroppgangen like før og etter årsskiftet representerte en gjenoppbygging av lagerbeholdninger som var blitt redusert under streiken. De siste oppgaver som foreligger tyder på at lageretterspørselen er blitt vesentlig mindre. De siste tall som er offentliggjort om boligbyggingen viser en nedgang i tallet boligheter satt i arbeid på henholdsvis 13 prosent i januar og 19 prosent i februar og mars sammenliknet med ett år tidligere. Kredittmarkedet er i den senere tid blitt noe lettere, og dette må ventes å føre til oppgang i boligbyggingen igjen, men det er uvisst om det vil bli noen øking sammenliknet med fjorårets nivå.

I S t o r b r i t a n n i a har produksjonsøkningen fortsatt siden høstmånedene i fjor, men stigningstakten har avtatt etter at stadig flere grener av industrien har nådd kapasitetsgrensen. Den sesongjusterte indeksen for industriproduksjonen lå etter foreløpige oppgaver for mars i år knapt 1 prosent over nivået for de to foregående måneder og ca. 11 prosent høyere enn for et år siden. Tallet på arbeidsløse var i april 391 000, og utgjorde da 1,8 prosent av den totale arbeidsstyrke, mot 2,4 prosent til samme tid i fjor. I flere distrikter er det nå merkbar mangel særlig på kvalifisert arbeidskraft. For hele landet under ett ligger tallet på ledige plasser noe lavere enn tallet på arbeidsløse.

Til de faktorer på etterspørselssiden som vil virke særlig konjunkturstimulerende i tiden framover må en regne eksporten og næringslivets investeringer i fast realkapital. I årets tre første måneder var verdien av eksporten ca. 16 prosent høyere enn i samme periode i fjor, og myndighetene synes i sin penge- og kredittpolitikk å legge stor vekt på at en for høy innenlandsk

etterspørsel - særlig etter konsumvarer - ikke fortrenger eksport og dermed skaper et press på valutareservene. En undersøkelse som ble foretatt i november-desember siste år tyder på at næringslivet i inneværende år planlegger investeringer i fast realkapital som er 15-20 prosent større enn i fjor. De siste tilstrammingsiltak som er satt i verk i Storbritannia (tvungne innskottsreserver i sentralbanken på fra 1/2 - 1 prosent av bankenes samlede innskott, og visse restriksjoner på avbetalingshandelen) vil neppe føre til noen vesentlig nedgang i investeringslysten. Tiltakene vil antakelig først og fremst bidra til å bremse på den innenlandske etterspørsel etter slike varige forbruksartikler der konkurransen med eksporten er mest utpreget.

I V e s t - T y s k l a n d fortsatte produksjonsframgangen i økende tempo helt til januar i år, da indeksen for industriproduksjonen lå ca. 15 prosent høyere enn i samme måned året før. Siden januar har stigningstakten avtatt som følge av at storparten av industrien nå i noen tid har arbeidet på kapasitetsgrensen, og indekstallet for industriproduksjonen lå i mars ca. 10 prosent over nivået ett år tidligere. Arbeidsmarkedet er meget stramt, og det gjør seg gjeldende en markert knapphet på arbeidskraft. Tallet på arbeidsløse var i mars 257 000, og samtidig ble det registrert 453 000 ledige plasser. Regnet som prosent av den samlede arbeidsstyrke er tallet på arbeidsløse nå mindre enn halvparten av hva det var under forrige konjunkturtopp.

Vest-Tyskland er antakelig det land i Vest-Europa som har gått lengst i retning av å sette i verk penge- og kredittmessige tilstrammingsiltak for å bremse på etterspørselsøkningen. Det er imidlertid lite som tyder på at tiltakene har hatt særlig sterk virkning hittil. Både produksjon og ordretilgang i konsumvareindustrien viste sterk oppgang i mars i år. Lagerøkningen ser ut til å ha kulminert, men næringslivets investeringer i fast realkapital ventes å bli betydelig større enn i fjor. En undersøkelse som nylig er foretatt over industriens investeringsplaner viser en planlagt utgiftsøkning på 14-16 prosent fra 1959 til 1960. Knapphet på arbeidskraft, sammen med sterk kapasitetsutnyttning i industrien, er sikkert de viktigste årsaker til planene om større investeringer. Eksportetterspørselen ser også ut til å bli meget høy i 1960. I første kvartal i år lå verdien av eksporten ca. 28 prosent høyere enn i tilsvarende periode i fjor.

I F r a n k r i k e steg industriproduksjonen raskt i høstmånedene i fjor, og i desember og januar lå produksjonsindeksen for industrien 15-16 prosent over nivået ett år tidligere. Indekstallene for februar og mars i år viser en industriproduksjon som er henholdsvis 11 prosent og 9 prosent større enn i februar 1959, og dette tyder på at ekspansjonstakten i den senere tid er blitt noe svakere.

2/ Konjunkturoppgangen i Frankrike er antakelig ennå ikke kommet så langt som Vest-Tyskland og Storbritannia, og det regnes fortsatt med en del ledig produksjonskapasitet i industrien. Etterspørselen er fortsatt stigende. Eksportøkningen ser stadig ut til å være den viktigste drivkraft i konjunkturoppgangen, og i årets første kvartal var verdien av eksporten hele 50 prosent større enn i samme periode året før. Den innenlandske etterspørsel etter konsumvarer er også stigende, blant annet som følge av visse lønnsforhøyelser som er gjennomført i den senere tid, og som i de fleste andre land har næringslivets investeringer i fast realkapital etter hvert blitt en ekspansiv faktor av stor betydning.

Den sterke ekspansjonstakten sammen med frykt for økt press på prisnivået, særlig fra kostnadssiden, har ført til en mer restriktiv innstilling hos de franske myndigheter. Det er imidlertid ennå ikke, som i Storbritannia og Vest-Tyskland, blitt gjennomført noen kontraktive tiltak i penge- og kredittpolitikken.

Blant de øvrige land i Vest-Europa der konjunkturoppgangen nå har kommet meget langt er D a n m a r k og N e d e r l a n d . Her finnes det lite igjen av ledig produksjonskapasitet, og arbeidsmarkedet er stramt. Også I t a l i a har hatt en meget sterk oppgang, men landet har fremdeles store arbeidskraftreserver. B e l g i a og S v e r i g e hører til de land der konjunkturoppgangen hittil har vært mer moderat, og industriens produksjonskapasitet er neppe fullt utnyttet ennå.

I N o r g e fortsatte den markerte konjunkturoppgangen fra annet halvår i fjor med økt styrke i årets første kvartal. De fleste statistiske data som foreligger over produksjon, sysselsetting og omsetning i de første måneder av 1960 gir klart uttrykk for dette.

Oppstillingen nedenfor viser poengvis endring i indeksen for industriproduksjonen sammenliknet med ett år tidligere.

	1959		1960				
	3.kv.	4.kv.	jan.	feb.	mars	1.kv. faktisk	1.kv. korrigert for påsken ca.
Hele industrien	+6	+6	+9	+7	+24	+14	+8
Eksportindustri	+7	+8	+14	+5	+24	+15	+10
Hjemmeindustri	+5	+5	+6	+7	+24	+12	+7
Av dette:							
Konsumvareindustri	+8	+8	+10	+10	+25	+15	+9
Investeringsvareindustri	+2	+2	+2	+1	+24	+9	+4

De meget høye tall for mars i år skyldes for en stor del at påskehelgen, som i fjor falt i denne måned, i år først vil påvirke tallene for april. Men selv om en tar hensyn til dette, viser marstallene minst like sterk reell oppgang, sammenliknet med tilsvarende måned året før, som indekstallene for januar og februar.

Indeksen for den samlede industriproduksjonen i tredje og fjerde kvartal 1959 lå henholdsvis 6 prosent og 5 prosent over nivået i tilsvarende perioder året før. Sammenliknet med tredje kvartal 1957, før nedgangen satte inn, betyr dette at industriproduksjonen høsten 1959 var kommet vel 2 prosent opp over nivået for to år tilbake. Oppgangen på nærmere 4 prosent for eksportindustrien var noe større enn for hjemmeindustrien, som i tredje kvartal i fjor produserte 1,5 prosent mer enn i tilsvarende kvartal 1957.

I det første kvartalet i år lå den samlede industriproduksjonen 7-8 prosent høyere enn i tilsvarende kvartal for ett år siden, når en tar hensyn til at fjorårets marstall var påvirket av påskehelgen. Sammenliknet med nivået i første kvartal i høykonjunkturåret 1957 er dette en oppgang på ca. 5 prosent. Eksportindustriens produksjon var i første kvartal i år ca. 9 prosent større enn i første kvartal 1959, og sammenliknet med tilsvarende periode i 1957 var økingen 3 prosent. Den relativt svake produksjonsoppgangen fra 1957 for eksportindustrien kan tilskrives den svikten som gjorde seg gjeldende i sildoljeindustrien både i 1959 og i 1960. I hjemmeindustrien lå produksjonen i årets første kvartal ca. 7 prosent over nivået i første kvartal 1959 og i første kvartal 1957. Det alt vesentlige av oppgangen skyldtes økt produksjon i konsumvareindustrien. I denne delen av hjemmeindustrien var produksjonen i første kvartal anslagsvis 8 prosent større enn i tilsvarende periode 1959, og 10 prosent større enn i første kvartal 1957. Investeringsvareindustriens produksjon i første kvartal i år var omtrent like stor som i tilsvarende kvartal 1957, men sammenliknet med første kvartal i fjor økte produksjonen med ca. 4 prosent. Særlig markert var økingen fra mars i fjor til mars i år.

Innenfor eksportindustrien økte produksjonen sterkt fra første kvartal i fjor til første kvartal i år ved aluminiumsverkene og ferrolegeringsverkene. Det samme var tilfelle også for papirfabrikkene og cellulosefabrikkene, mens sildoljeindustrien hadde omtrent samme produksjon som i første kvartal i fjor, til tross for at sildefisket i år ga et dårligere resultat. I den delen av hjemmeindustrien som produserer konsumvarer, viser flere industrigrupper stigning i produksjonen. Særlig gjelder det så viktige grupper som bekledningsindustri og tekstilindustri. Den forholdsvis svake produksjonsøkningen i investeringsvareindustrien henger i første rekke sammen med at jern- og metallindustri bare hadde ubetydelig større produksjon i første kvartal i år enn for

ett år siden. For denne gruppen er imidlertid den månedlige produksjonsindeksen i overveiende grad en timeverksindeks som ikke gjenspeiler eventuell produktivitetstøking. Ellers kan en nevne at det særlig var grupper i jord- og steinvarerindustri, foruten rужern-, stål- og valseverk som bidro til økingen i investeringsvarerindustriens produksjon sett i forhold til første kvartal 1959.

For de øvrige næringene foreligger det til nå bare sparsomme opplysninger om produksjonen i 1960.

1. Jordbrukets leveranser av melk til meieriene var i første kvartal i år på vel 307 000 tonn. Det er en øking på om lag 34 000 tonn eller ca. 12 prosent sammenliknet med første kvartal i fjor. Tallet på kontrollerte slakt i januar og februar i år lå også høyere enn i tilsvarende måneder året før. En beregning over den mengde kjøtt og flesk som slaktingen representerer tyder på en oppgang på anslagsvis 9 prosent i forhold til de to første måneder i fjor.
2. I skogbruket økte tømmeravvirkingen sammenliknet med forrige års hogstsesong. Ved midten av april i år var det avvirket til salg i alt 6,4 mill. m³ bartretømmer, eller ca. 8 prosent mer enn til samme tid året før.
3. Mengdeutbyttet i hvalfangsten for sesongen 1959-1960 ble vesentlig mindre enn året før, og foreløpige oppgaver over produksjonen viser en nedgang på ca. 15 prosent.
4. I fisket ga første kvartal i år et dårlig fangstresultat. Pr. 20. mars var det fisket opp vel 3,2 mill. hl. vintersild, eller 30 prosent mindre enn til samme tid i fjor. Av skrei og loddetorsk var det inntil midten av april i år fisket om lag 83 000 tonn mot 100 000 tonn til samme tid i fjor.
5. For bygge- og anleggsvirksomhet har en ingen direkte produksjonsoppgaver hittil i år, men tallet på sysselsatte lønnsinntakere i de tre første måneder tyder på omtrent samme aktivitet som i første kvartal 1959.
6. Den samlede tonnasje i handelsflåten har i første kvartal i år ligget ca. 8 prosent høyere enn i tilsvarende periode året før. Tilveksten i tonnasje har imidlertid vært relativt svakere i år enn i 1959. I årets tre første måneder økte den samlede tonnasje med 1,9 prosent, mot 3,8 prosent i samme kvartal for ett år siden og ca. 9 prosent i hele året 1959. På den annen side har jevnt over en større del av flåten vært beskjeftiget, og økingen i seilende tonnasje sammenliknet med første kvartal 1959 har vært større enn tilveksten i den registrerte tonnasje.

Ved utgangen av april i år lå skip på tilsammen 717 000 bruttotonn eller ca. 6,7 prosent av flåtens tonnasje i opplag. Dette er ca. 80 000 bruttotonn mer enn ved årsskiftet, men 350 000 bruttotonn mindre enn ved utgangen av juni i fjor, da oppleggene var på det høyeste, og 245 000 bruttotonn mindre enn ved utgangen av april for ett år siden. Til sammenlikning kan nevnes at i de fire første måneder i fjor økte den opplagte tonnasje med hele 453 000 bruttotonn. Hele bedringen i beskjeftigelsen sammenliknet med ett år tilbake faller imidlertid på tørrlastskip. Ved utgangen av april i år var den opplagte tanktonnasje omtrent like stor som på samme tid i fjor. Når det gjelder tørrlastskip, viser også indeksene for fraktrater noe høyere tall i januar og februar i år enn i fjor, men nivået ligger fortsatt meget lavt og er stort sett det samme som i de siste måneder av 1959. Indeksen for tankfrakter er omtrent uendret sammenliknet med de to første måneder i fjor.

Konjunkturoppgangen har etter hvert gitt seg tydelige utslag på arbeidsmarkedet. I høstmånedene i fjor var tallet på sysselsatte lønnsinntakere, i alle næringer under ett, 11 000 - 14 000 høyere enn ett år tidligere, og lå omtrent på samme nivå som i tilsvarende periode i 1957.

I første kvartal i år har tallet på sysselsatte lønnsinntakere i gjennomsnitt ligget ca. 15 000 over nivået for ett år siden, og anslagsvis 10 000 - 12 000 høyere enn i tilsvarende kvartal i 1957. Ved utgangen av mars var tallet på sysselsatte lønnsinntakere i alle næringer under ett ca. 17 000 større enn på samme tid i fjor. Dette er en ganske sterk reell oppgang når en tar hensyn til at det ved utgangen av mars i år var sysselsatt vel 5 000 færre enn på samme tid i fjor ved ekstraordinære arbeider. I løpet av første kvartal i år økte tallet på sysselsatte lønnsinntakere med i alt 22 500, mens økingen i samme periode året før var ca. 20 000. Ser en bort fra økingen i sysselsettingen ved ekstraordinære arbeider, blir forskjellen enda større, idet den ordinære sysselsettingen økte med ca. 17 000 i første kvartal i år, mot anslagsvis 12 000 i samme periode for ett år tilbake. Det aller meste av oppgangen i sysselsetting siden i fjor faller på industrien, som ved utgangen av mars i år sysselsatte 12 400 flere lønnsinntakere enn på samme tid i 1959. Med dette er tallet på lønnsinntakere i industrien igjen kommet opp på samme nivå som for tre år siden.

Arbeidsløysa har utviklet seg slik i de siste seks måneder:

	Registrerte arbeidsløse i alt	I prosent av den totale arbeids- styrke	Endring fra ett år tidligere
30. november	24 100	1,6	- 2 200
31. desember	35 900	2,4	- 5 900
31. januar	34 600	2,3	- 9 600
29. februar	27 600	1,8	- 8 400
31. mars	24 200	1,6	- 7 200
30. april	21 200	1,4	- 4 400

Tallet på registrerte arbeidsløse lå i de tre første måneder i år mellom 7 000 og 10 000 lavere enn i de samme måneder i fjor. Da det var sysselsatt anslagsvis 5 000 - 7 000 færre ved ekstraordinære arbeider i år, må den reelle bedringen ha vært enda større enn arbeidsløshetstallene gir uttrykk for.

Det foreligger når dette skrives få opplysninger som kan gi grunnlag for å bedømme konsumutviklingen i første kvartal i år. Byråets indeks over verdien av detaljomsetningen foreligger ennå bare for januar og februar, da den lå henholdsvis 4-5 prosent og 7-8 prosent høyere enn for samme måneder i fjor. Sammenholdes omsetningstallene for enkelte hovedgrupper av varer med levekostnadsindeksens tall som viser prisutviklingen for tilsvarende grupper, ser det ut til at det i januar og februar i år ble omsatt fra 5-6 prosent mer enn i fjor både av matvarer, drikkevarer og tobakk. Det er også omsatt betydelig større mengder av varige forbruksartikler, deriblant møbler, enn i samme periode for ett år tilbake. Omsetningen av tekstil- og bekledningsvarer har ligget vel 5 prosent over nivået for samme tidsrom i fjor. Indekstallet for levekostnadene var i mars i år det samme som i de fem siste måneder i fjor, etter å ha ligget ett poeng lavere både i januar og februar. Fra mars til april måned i år ble det registrert en oppgang på ytterligere ett poeng.

Det totale byggevolum i arbeid, som ved årsskiftet lå 7 prosent over nivået ett år tidligere, var ved utgangen av mars i år vel 6 prosent høyere enn på samme tid i 1959. Igangsettingstallene for alle slags bygg under ett viser nedgang på ca. 12 prosent fra første kvartal i fjor til første kvartal i år. Nedgangen sammenliknet med året før faller utelukkende på kontor- og forretningsbygg, og "andre bygg". Av boligbygg ble det i første kvartal i år satt i gang vel 10 prosent mer enn i tilsvarende periode for ett år siden, og tallene for industribygg er omtrent uforandret fra i fjor. Det er grunn til å anta at den sterke nedgangen i bygg satt i arbeid delvis henger sammen med at

det i de to første måneder i fjor var uvanlig stor igangsetting av kontor- og forretningsbygg og "andre bygg". De tall som foreligger for innvilgede og registrerte bygg i første kvartal i år ligger omtrent på samme nivå som ett år tidligere, men tallet for mars viser en betydelig øking når det gjelder innvilgede boligbygg.

Verdien av vareeksporten lå i første kvartal i år 200 mill. kr. eller ca. 15 prosent høyere enn i tilsvarende periode året før. Av viktige varegrupper med betydelig økt utførsel må særlig nevnes uedle metaller, papir og papirmasse. Ellers økte eksporten av maskiner og apparater og av malmer meget sterkt. For gruppene spinnestoffer, tekstiler og bekledningsvarer under ett var utførselsverdien i første kvartal i år nesten 70 prosent større enn i samme periode i 1959. Utførselen i første kvartal av olje og fett var imidlertid vesentlig mindre i år enn i fjor, og det skyldtes først og fremst nedgang i eksporten av hvalolje. Byrået har til nå bare beregnet volum- og prisindekser for utenriks-handelen i årets to første måneder. Prisindeksen for eksporten lå da på samme nivå som for ett år siden og stigningen siden høstmånedene i fjor var ubetydelig. Den økingen som er registrert i verdien av vareeksporten, sammenliknet med året før, er derfor ensbetydende med at eksportvolumet i første kvartal i år har ligget ca. 15 prosent høyere enn i tilsvarende periode i 1959.

Verdien av vareimporten i første kvartal økte bemerkelsesverdig sterkt fra i fjor til i år, og lå ca. 420 mill. kr. eller 25 prosent høyere enn i tilsvarende periode for ett år siden. Det er i første rekke økt import av råvarer til industrien som har bidratt til dette. Særlig var verdiøkningen sterk for uedle metaller, malmer, kjemikalier, garn, meterverer og tekstiler. Importen av investeringsvarer, særlig maskiner og apparater, økte også betydelig i forhold til første kvartal 1959.

Prisindekstallet for innførselen i januar og februar i år lå 1-2 prosent lavere enn på samme tid i fjor. En kan antakelig regne med at volumet av vareimporten i første kvartal i år har ligget noe mer enn 25 prosent over nivået i tilsvarende periode for ett år siden.

Underskottet på varebyttebalansen i første kvartal i år var hele 550 mill. kr., dvs. 220 mill. kr. større enn i tilsvarende periode året før. Nettoimporten av skip gikk imidlertid sterkt ned, fra 662 mill. kr. i første kvartal i fjor til 393 mill. kr. i første kvartal i år. Nettovalutafraktene viste en oppgang på 90 mill. kr. sammenliknet med første kvartal 1959.

Det samlede driftsregnskap med utlandet viste et underskott på i alt 140 mill. kr. i årets tre første måneder. Dette er 180 mill. kr. mindre enn i samme periode for ett år siden.

Netto-opplåning i utlandet har dekket hele driftsunderskottet, og i tillegg gitt rom for en øking i valutabeholdningene på vel 50 mill. kr. siden årsskiftet.

Slik en kan bedømme utsiktene når dette skrives, skulle forholdene ligge til rette for fortsatt produksjonsstigning i de nærmeste månedene framover. Den internasjonale konjunkturoppgangen skulle sikre økt etterspørsel etter norske eksportvarer. Næringslivets investeringer i maskiner og utstyr er i ferd med å ta seg opp. Detaljomsetningsindeksen for de første måneder i år tyder på at den innenlandske konsumetterspørselen er stigende. En vet imidlertid lite om hvor meget ledig produksjonskapasitet som fremdeles finnes i næringslivet, men etter hvert som konjunkturoppgangen fortsetter må en, som i de fleste andre land, regne med at flere og flere grener av industrien vil nå kapasitetsgrensen. Det er derfor mulig at produksjonsframgangen mot slutten av året vil bli dempet noe ned som følge av dette.

Levekostnadsindeksen pr. 15. april 1960

Statistisk Sentralbyrås indeks for levekostnadene pr. 15. april har steget ett poeng fra måneden før, fra 164 til 165.

Indekstallet for hovedgruppen matvarer har steget 0,5 prosent, fra 184 til 185. Av undergruppene har indekstallene for poteter, grønnsaker, frukt og bær steget 2,1 prosent, for mjølk, smør, ost og egg 1,2 prosent og for fisk og fiskevarer 1,1 prosent. Indekstallene for kjøtt og kjøttvarer har falt 0,4 prosent og for gruppen matvarer ellers 1,0 prosent. Indekstallene for de andre matvaregruppene er uendret.

Indekstallet for hovedgruppen andre utgifter har falt 0,6 prosent, mens indekstallene for de andre hovedgruppene er uendret.

Indekstall 1949 = 100

	Mars 1959	April 1959	Mars 1960	April 1960
Matvarer	182	183	184	185
Drikkevarer og tobakk	138	138	140	140
Kull, koks, ved og petroleum	186	184	182	182
Gass og elektrisitet	128	128	128	128
Bekledning	147	147	149	149
Husleie	141	141	145	145
Andre utgifter	154	154	156	155
Total	162	162	164	165

Utenriksregnskapet for 1. kvartal 1960. Foreløpige tall

Statistisk Sentralbyrås foreløpige oppstilling av utenriksregnskapet for 1. kvartal 1960 viser et driftsunderskott på 140 mill. kr., mot 318 mill. kr. i 1. kvartal 1959. Nettoinngangen av kapital var 167 mill. kr. Dette var tilstrekkelig til å dekke driftsunderskottet og samtidig å øke nettovalutabeholdningen med 55 mill. kr. Ved utgangen av 1. kvartal 1960 utgjorde nettovalutabeholdningen 2 853 mill. kr.

Importoverskottet for varer og tjenester gikk ned fra 273 mill. kr. i 1. kvartal 1959 til 95 mill. kr. i 1. kvartal 1960. Eksportverdien økte med snaut 380 mill. kr., mens verdien av importen gikk opp med 200 mill. kr. Av oppgangen i eksportverdien faller om lag 200 mill. kr. på vareutførselen uten skip og noe under 50 mill. kr. på utførsel av skip. Nettovalutafraktene gikk opp med 90 mill. kr., mens nettoverdien av andre tjenester viste en oppgang på vel 45 mill. kr. Vareinnførsel uten skip gikk opp med om lag 425 mill. kr., men samtidig var verdien av skipsimporten om lag 225 mill. kr. lavere enn i 1. kvartal 1959.

Med uforandrede priser fra 1. kvartal 1959 til 1. kvartal 1960 ville det samlede importoverskott ha vært om lag 125 mill. kr. For varer og tjenester sett under ett lå eksportprisnivået i 1. kvartal 1960 om lag 1 prosent høyere enn i 1. kvartal 1959, mens importprisnivået var omtrent uforandret. Det totale bytteforhold (forholdet mellom eksportprisnivå og importprisnivå) var således om lag 1 prosent bedre i 1. kvartal 1960 enn i 1. kvartal 1959. I det rene varebytte (uten skip) viste bytteforholdet også en svak bedring.

Vel halvparten av volumbedringen fra 1. kvartal 1959 til 1. kvartal 1960 skriver seg fra økingen i frakttjenestene. Handelsflåten økte med 7 prosent fra 31/3 1959 til 31/3 1960, mens det var liten endring i opplagene.

Rente- og stønadsunderskottet er uforandret fra 1. kvartal 1959 til 1. kvartal 1960. En oppgang i rentebetalinger til utlandet er oppveid av økte renter og stønader fra utlandet.

150 mill. kr. av brutto kapitalinngangen på 221 mill. kr. i 1. kvartal 1960 var offentlige låneopptak. Av dette var 86 mill. kr. statens obligasjonslån i Sverige, mens 51 mill. kr. var Oslo kommunes låneopptak i Tyskland.

Tabell 1. Saldi i driftsregnskapet overfor utlandet. Mill. kr.

	Varer ¹⁾	Skip	Netto- valuta- frakter	Andre tjenes- ter	Eksport- over- skott	Stø- nader	Renter	Rente-og stønads- overskott	Overskott på drifts- regnskapet
1959:									
1.kv.	- 330	- 662	680	39	- 273	7	- 52	- 45	- 318
2.kv.	- 507	- 368	740	87	- 48	8	- 73	- 65	- 113
3.kv.	- 360	- 587	760	110	- 77	18	- 58	- 40	- 117
4.kv.	- 562	- 258	770	43	- 7	27	- 52	- 25	- 32
I alt	-1 759	-1 875	2 950	279	- 405	60	- 235	- 175	- 580
1960:									
1.kv.	- 557	- 393	770	85	- 95	13	- 58	- 45	- 140

1) Omfatter også varer utenom handelsstatistikken.

Tabell 2. Utenriksregnskap for 1.kvartal 1959 og 1960. Foreløpige tall. Mill.kr.

	1.kvartal	
	1959	1960
I. Driftsregnskap		
A. Varer og tjenester		
1. Eksport ¹⁾		
Vareutførsel (uten skip) etter handelsstatistikken fob..	1 337	1 538
Vareutførsel utenom handelsstatistikken	5	-
Utførsel av skip	27	73
Nettovalutafrakter av skip i utenriksfart ²⁾	680	770
Andre tjenester netto	39	85
I alt	<u>2 088</u>	<u>2 466</u>
2. Import ¹⁾		
Vareinnførsel (uten skip) etter handelsstatistikken cif.	1 663	2 084
Vareinnførsel utenom handelsstatistikken	9	11
Innførsel av skip	689	466
I alt	<u>2 361</u>	<u>2 561</u>
3. Eksportoverskott (underskott -) (1 - 2)	<u>- 273</u>	<u>- 95</u>
B. Renter og stønader		
1. Nettostønader fra utlandet	7	13
2. Nettorenter til utlandet	52	58
3. Rente- og stønadoverskott (underskott -) (1 - 2)	<u>- 45</u>	<u>- 45</u>
C. Overskott (underskott -) på driftsregnskapet (A 3 + B 3) ..	<u>- 318</u>	<u>- 140</u>
II. Kapitalregnskap		
A. Inngang		
Offentlige lån	13	150
Lån (netto) ved skipsimport	308	34
Andre lån ³⁾	17	28
Annen kjent kapitalinngang netto	<u>- 45</u>	<u>9</u>
I alt	<u>293</u>	<u>221</u>
B. Utgang		
Avdrag på offentlige lån	31	27
Avdrag (netto) på konsolidert gjeld (EPU)	14	32
Avdrag på andre lån ³⁾	4	3
Lån (netto) ved skipseksport	<u>- 1</u>	<u>- 8</u>
I alt	<u>48</u>	<u>54</u>
C. Netto kapitalinngang (A - B)	245	167
D. Overskott (underskott -) på driftsregnskapet (I C)	<u>- 318</u>	<u>- 140</u>
E. Uforklart differanse ⁴⁾	<u>47</u>	<u>28</u>
F. Oppgang (nedgang -) i netto valutabeholdningen ⁵⁾ (C+D+E) ..	<u>- 26</u>	<u>55</u>

1) Tjenestene er regnet netto.

2) Beregnet på grunnlag av Norges Banks tall for netto innkasserte frakter.

3) Inklusive offentlige foretaks lån.

4) Summen av netto kapitalinngang (utgang) og overskott (underskott) på driftsregnskapet skal pr. definisjon være lik oppgangen (nedgangen) i netto valutabeholdningen. Differansen skyldes feil og ufullstendig statistisk materiale.

5) Norges Banks, valutabankenes, rederienes og forsikringssekselskapenes netto valutabeholdninger.

Tillegg til de internasjonale månedstabeller i Statistisk månedshefte nr. 4, 1960

Tallene er mottatt i tiden 11/5 - 16/5 1960 og er foreløpige. De vil eventuelt bli korrigert i Statistisk månedshefte. Der vil man også finne nærmere forklaringer til tallene og alle korreksjoner av eldre tall.

Tall i parentes gjelder måneden (kvartalet, uken) før.

S t o r b r i t a n n i a (tabell 71)

Produksjon:

a. Produksjonsindeks, industri ...	Kol. C.a	Mars	128	(128)
Reuter's råvareindeks, uketall		9/5-13/5	87	(87)
Engrosprisindeks	" J	April	114	(114)

B e l g i a (tabell 74)

Arbeidsløyse	" A	Mars	126,4	(138,2)
Produksjonsindeks, industri	" B	Des.	115	(111)
Detaljomsetningsindeks	" C	Jan.	135	(199)
Levekostnadsindeks	" G	Mars	110	(110)

S a m b a n d s s t a t e n e (tabell 75)

Moody's råvareindeks, uketall		9/5-13/5	92	(92)
-------------------------------------	--	----------	----	------